

Laboratori Interdisciplinari sobre Canvi Climàtic de la Universitat de les Illes Balears (LINCC-UIB)

Memòria d'activitats (curs 2018-19)

Resum

El LINCC es va constituir l'any 2017 (Acord executiu del 24 d'octubre) amb l'objectiu d'impulsar la col·laboració entre els grups que fan recerca sobre el canvi climàtic a la UIB, així com també impulsar la difusió i la transferència de coneixements a la societat, i la docència des d'una perspectiva interdisciplinària. A dia d'avui, més d'una setantena d'investigadors integren el LINCC-UIB, els quals pertanyen a àrees de coneixement ben diverses lligades als departaments de Biologia, Dret Públic, Economia Aplicada, Filosofia i Treball Social, Física, Geografia, Pedagogia Aplicada i Psicologia de l'Educació, Ciències Matemàtiques i Informàtica, Enginyeria Mecànica i Química. Entre els seus membres també hi ha investigadores i investigadors de l'Institut Mediterrani d'Estudis Avançats (IMEDEA).

El segon curs de vida del LINCC ha servit per consolidar-lo com a organització de referència en matèria de canvi climàtic a les Illes Balears. En aquest sentit, ha dut a terme activitats amb diversos actors institucionals i socials de les Illes, i al mateix temps ha continuat desenvolupant una fructífera activitat amb actors de l'àmbit estatal i internacional. Les activitats de divulgació o transferència de coneixements continuen essent un dels eixos fonamentals de l'activitat del LINCC, i ha començat una reflexió per aprofundir en la recerca i la docència interdisciplinàries en matèria de canvi climàtic.

A continuació detallam totes les activitats dutes a terme el curs 2018-19, tant les que encara continuen en curs com les que hàgim acabat, ja siguin impulsades directament pel laboratori o que hagin comptat amb la seva participació a través d'algun dels membres. No recollim, en canvi, les activitats pròpies dels grups de recerca (articles, projectes, conferències) o de membres del LINCC, si no s'han dut a terme expressament en nom del laboratori.

Llista d'activitats

- **Activitats de suport al desenvolupament i aplicació de polítiques per combatre el canvi climàtic**
 - **Coordinació del projecte de la Comissió Europea Clean Energy for EU Islands a Espanya**

El LINCC forma part del secretariat del projecte Clean Energy for EU Islands (CE4EU), que cerca promoure processos participatius de definició d'estratègies de transició energètica a les illes de la Unió Europea. El LINCC dona suport principalment a les illes espanyoles seleccionades, que són: Mallorca, Menorca, Eivissa, La Palma i Illa de Arousa.

Hem dut a terme diverses reunions, tan bilateralment, amb cadascuna de les illes, com amb totes plegades. A les Balears comptam amb la col·laboració de la Direcció General d'Energia i Canvi Climàtic del Govern, mentre que en l'àmbit estatal col·laboram amb l'IDAE (Institut per a la Diversificació i Estalvi Energètic, que depèn del Ministeri de Transició Ecològica). També hem fet reunions d'abast europeu amb les illes seleccionades d'altres països. Fins al moment, hem fet una feina de sensibilització en l'àmbit de les institucions públiques per a què es comprometin a establir un procés participat per definir un full de ruta consensuat dels objectius de la transició i la manera com els podem assolir. Hem començat a organitzar equips de transició a les diverses illes, constituïts per representants de les administracions públiques, la societat civil, el sector privat i el sector educatiu i de recerca.

- **Participació a la Cimera del Clima a Katowice - COP24**

La Universitat de les Illes Balears va participar, com a membre observador, en la conferència internacional de la Convenció Marc de Nacions Unides sobre el Canvi Climàtic, que va tenir lloc entre el 10 i 15 de desembre a Katowice (Polònia) i en el marc de la qual s'havia d'aprovar el reglament d'aplicació de l'Acord de París, que regula les emissions de CO₂ i altres gasos d'efecte d'hivernacle a partir de l'any 2020. El subdirector del LINCC, Pau de Vilchez Moragues, hi va assistir en representació de la UIB.

A més, la participació del LINCC va contribuir a l'establiment de contactes amb altres organitzacions participants i a la recollida d'informació. La pròxima Cimera del Clima tindrà lloc a Santiago de Xile, a la qual el Laboratori tornarà a participar en nom de la UIB.

- **Activitats de docència**

- **Conferències a càrrec d'investigadors del LINCC i ponents convidats en el marc d'assignatures d'estudis reglats, coordinades per membres del Laboratori**

Són col·laboracions dutes a terme amb la finalitat d'oferir als alumnes d'aquestes assignatures un compendi d'eines que els ajudin a comprendre millor el fenomen del canvi climàtic, les causes i conseqüències, estimulants així el pensament crític. En aquest curs, per exemple, el subdirector del LINCC Pau

de Vílchez Moragues va impartir una conferència a l'assignatura Economia Ambiental en Espais Turístics, de la qual és responsable la doctora Catalina Torres Figuerola.

- Redacció d'un article per a la revista de la Global University Network for Innovation

L'experiència interdisciplinària del LINCC és tinguda en compte més enllà del nostre marc d'actuació, que és essencialment les Illes Balears. En aquest cas, la Global University Network for Innovation va demanar al LINCC si podia contribuir amb un article en el qual exposàs la nostra experiència pel que fa a la interdisciplinarietat. L'article s'ha de publicar a la seva revista, concretament a un número dedicat a Humanities and Higher Education: Generating Synergies between Science, Technology and Humanities. L'article duu per títol *The Interdisciplinary Laboratory on Climate Change of the University of the Balearic Islands: a multidisciplinary approach to study and confront Climate Change*, i va ser redactat pel director del LINCC, Damià Gomis.

- Activitats de transferència de coneixements

- Organització de les I Jornades sobre Canvi Climàtic a les Illes Balears

Les Jornades sobre Canvi Climàtic a les Illes Balears varen ser organitzades en col·laboració amb l'Oficina de Cooperació al Desenvolupament i Solidaritat (OCDS) de la UIB i la Conselleria de Territori, Energia i Mobilitat del Govern Balear. Les jornades varen comptar, també, amb el suport del Consell Social i l'Oficina de Suport a la Recerca de la UIB. Les jornades varen tractar la problemàtica del canvi climàtic a les Illes Balears a partir de la presentació de ponències científiques i estratègiques, articulades en cinc sessions temàtiques i al llarg de dos dies (25 i 26 d'octubre de 2018). Si bé inicialment pensàvem dur a terme l'activitat a les instal·lacions de Sa Riera, finalment, a causa de l'elevada inscripció de participants (més de 200 persones), la férem a la sala d'actes de Comissions Obreres Illes Balears (Palma).

La distribució dels assistents per sectors va ser la següent: membres del LINCC: 20; Universitat i altres organismes d'investigació (sense comptar els membres del LINCC): 23; personal de l'Administració pública: 50; representants de sectors econòmics: 21; representants de la societat civil (ONG i altres associacions): 11; actors polítics (parlamentaris): 3; particulars: 32. Tots els noms dels ponents, resums de les comunicacions, el document de conclusions, etc., estan disponibles de manera lliure a [aquest enllaç](#).

- Presentació de l'informe de prospectiva Balears H2030

El LINCC va participar en la presentació de l'informe de prospectiva Balears H2030, el 27 de març de 2019, publicat conjuntament pel Consell Econòmic i Social de les Illes Balears i la UIB, i en el qual han col·laborat diversos membres del LINCC a través de la redacció d'un capítol relatiu al canvi climàtic i les Illes Balears. L'informe complet es pot consultar a [aquest enllaç](#). El capítol elaborat pel LINCC es pot descarregar des d'[aquest enllaç](#).

- [Redacció de l'informe *El canvi climàtic a Menorca: sobre els canvis observats i prevists, els impactes i la necessitat d'emprendre la transició energètica*](#)

L'Agència Menorca Reserva de la Biosfera va demanar al LINCC que redactàs un informe sobre les prioritats de la lluita contra el canvi climàtic, centrat en la realitat de Menorca. Aquest informe, d'una trentena de pàgines, va ser coordinat per Damià Gomis i Pau de Vílchez Moragues, i hi varen participar els membres del LINCC Gabriel Jordà Sánchez, Agustí Jansà Clar, Juan Rita Larrucea, Miguel Angel Miranda Chueca, Vicente José Canals Guinand i Antoni Cladera Bohigas.

L'objectiu principal de l'informe era valorar la necessitat i la urgència d'emprendre una transició energètica a Menorca, a partir de la comparació entre la realitat actual i la realitat envers la qual volem anar. Les realitats que s'hi analitzen tenen dos caires complementaris: (i) la realitat climàtica: quina és la situació actual del clima i quina volem que sigui en el futur; (ii) la realitat de les emissions de GEH: quina és la situació actual i quins són els compromisos adquirits per part de la comunitat internacional i per part d'Espanya en termes de reducció d'emissions. L'informe es pot consultar en [aquest enllaç](#).

- [Conferències en el marc de les jornades d'estudi realitzades pels alumnes de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura del Vallès, de la Universitat Politècnica de Catalunya](#)

El subdirector del Laboratori, Pau de Vílchez Moragues, va col·laborar en el Taller d'Arquitectura i Projectes (TAP III) amb la conferència «El canvi climàtic com element fonamental en la planificació urbana», dut a terme el mes de setembre de 2018 al Col·legi Oficial d'Arquitectes de les Illes Balears (COAIB), Palma. El febrer de 2019 va col·laborar en una altra conferència, titulada «El canvi climàtic. La mirada llarga. El context imprescindible», a Inca.

- [Participació en la jornada organitzada per l'Ajuntament de Palma sobre Oportunitats de la custòdia urbana per a l'adaptació de les ciutats al canvi climàtic](#)

L'objectiu de la jornada era reflexionar sobre la manera com els espais verds de les ciutats poden adaptar-se al canvi climàtic i el paper que pot tenir la custòdia del territori en aquesta adaptació. Durant la jornada es varen mostrar experiències (de Barcelona i de Mallorca) en les quals participaren actors diversos. En nom del LINCC, i per invitació expressa, hi va participar el doctor Agustí Jansà, amb la ponència titulada «Canvi climàtic a les illes Balears: impactes i reptes d'adaptació».

- **Participació en el taller organitzat pel projecte ADAPTUR a les illes Balears**

La doctora Catalina Maria Torres Figuerola, secretària del Laboratori, va presentar una ponència en les sessions de participació per a agents socials de Calvià i de les Illes Balears. El projecte ADAPTUR, liderat per l'associació Eco-Union, és un projecte de recerca, participació i construcció de capacitats per desenvolupar estratègies per adaptar destinacions turístiques al canvi climàtic, que es duu a terme en el marc del Pla nacional d'adaptació al canvi climàtic (PNACC). ADAPTUR incorpora diferents tipologies de destinacions (costaneres, de muntanya...) i realitats climàtiques i territorials diverses, amb l'objectiu de definir guies orientades d'adaptació al canvi climàtic.

L'objectiu del taller «Destinos costeros resilientes al cambio climático» era informar i capacitar agents d'interès sobre l'adaptació del turisme costaner al canvi climàtic, amb la finalitat d'oferir-los eines i pensament estratègic per prendre decisions, tant en l'àmbit públic com privat. La ponència de la secretària del LINCC va ser «La economía balear frente al cambio climático. Cambio de paradigma como camino hacia la acción efectiva».

- **Aportació al Seminari dels experts del clima de l'Euroregió Pirineus Mediterrània**

L'Euroregió Pirineus Mediterrània va organitzar un seminari a Palma el mes de maig de 2019, en el qual va participar el director del Laboratori, Damià Gomis. El seminari va constar de dos tallers de treball. El primer taller de treball va tractar sobre els reptes de l'Euroregió davant el canvi climàtic. Era necessari determinar quins són els reptes comuns de les tres regions (Catalunya, Illes Balears i l'Occitània); determinar quines són les eines ja existents per enfrontar-los; detectar possibles grups d'interès (recerca, innovació...) que siguin o puguin ajudar a afrontar aquests reptes, i parlar de les possibles vies de finançament. El segon taller de treball va tractar sobre l'estatus del grup d'experts. Calia establir un grup d'experts específic de l'Euroregió o promoure fluxos de comunicació amb les xarxes ja existents; organitzar el grup d'experts, i parlar també de la conveniència o no de crear una comissió pròpia de canvi climàtic.

- **Activitats de divulgació**

- **Cicle de conferències de divulgació sobre el canvi climàtic a la UIB**

Cicle de conferències divulgatives, organitzat pel Laboratori des que es va crear, amb l'objectiu d'acostar a la comunitat universitària i al públic en general els resultats de la recerca científica sobre el canvi climàtic que es fa a la Universitat de les Illes Balears. Les xerrades es fan una vegada cada mes (normalment, el darrer dimarts) a les dependències de Sa Riera, i ja s'han consolidat com un fòrum de debat sobre qüestions relacionades amb el canvi climàtic en un sentit molt ampli, des dels processos estrictament físics fins al vessant més social.

- **Participació en la sisena edició de la fira educativa Ciència per a Tothom**

Fira dedicada a la ciència i que té com a objectiu fomentar les vocacions científiques i tecnològiques entre el jovent. El LINCC hi va col·laborar en el marc de les activitats organitzades pel Departament de Biologia. La persona del LINCC encarregada de les activitats va ser el professor Miguel Ángel Miranda Chueca.

- **Conferència «Reptes del canvi climàtic», a Alcúdia**

Esdeveniment organitzat per la plataforma ciutadana Salvem Es Moll, en el qual el Laboratori va col·laborar amb una conferència sobre el canvi climàtic, redactada per tres ponents membres del laboratori: Damià Gomis, director; Pau de Vilchez Moragues, subdirector, i Núria Marbà, investigadora científica del CSIC. La conferència va tenir lloc el juliol de 2019 a la Casa de Cultura d'Alcúdia.

- **Xerrades divulgatives a escoles i instituts**

El LINCC ha fet xerrades a escoles. Per exemple, al CEIP Sa Coma i a Son Carrió, de Sant Llorenç des Cardassar. També varen visitar la UIB alumnes d'ESO de l'IES de Son Cladera (Palma), als quals l'equip directiu del LINCC (Damià Gomis, Catalina Torres i Pau de Vilchez Moragues) es varen adreçar amb xerrades de temàtica vària.

- **Xerrades impartides en el marc de la Universitat Oberta per a Majors**

Alguns membres del LINCC han participat en l'edició de 2019 de la UOM amb xerrades sobre el canvi climàtic. Concretament, foren els professors i

investigadors Anna Traveset (IMEDEA), Gabriel Jordà (IEO), Joana Cursach (Departament de Biologia de la UIB), Romualdo Romero i Damià Gomis (tots dos del Departament de Física).

○ **Participació en els mitjans de comunicació escrits, audiovisuals i digitals**

El LINCC ha dut a terme nombroses intervencions en els mitjans de comunicació escrits, audiovisuals i digitals, per tractar-hi qüestions relatives al canvi climàtic.

Taula

Activitat	Xifres	Observacions
Suport al desenvolupament i aplicació de polítiques de lluita contra el canvi climàtic	2	Només s'hi inclouen les publicacions signades i el projectes demanats com a LINCC (no les publicacions ni els projectes de cadascun dels membres)
Docència	2	No inclou les activitats en les quals han participat individualment membres del LINCC, sinó solament les dutes a terme en nom del LINCC.
Transferència de coneixement	7	No inclou les activitats en les quals han participat individualment membres del LINCC, sinó solament les dutes a terme en nom del LINCC.
Divulgació	6	No inclou les activitats en les quals han participat individualment membres del LINCC, sinó solament les dutes a terme en nom del LINCC. Cada activitat pot ser en realitat una sèrie d'activitats (per exemple, sèries de conferències).

Enllaç a la pàgina web

- www.lincc.uib.eu